

ALOHIDA YORDAMGA MUHTOJ BOLALARNI INKLYUZIV TA'LIM SHAROITIDA O'QITISHDA MAKTAB VA OILANING PEDAGOGIK HAMKORLIGI

Qodirova N.G'.

*ALFRAGANUS UNIVERSITETI Pedagogika va psixologiya
yo'nalishi magistri*

Tayanch so'zlar: inklyuziv ta'lim, pedagogik hamkorlik, alohida ehtiyojlar, maktab-oila hamkorligi, yaxlit rivojlanish.

Ключевые слова: инклюзивное образование, педагогическое сотрудничество, особые потребности, партнерство школы и семьи, целостное развитие.

Key words: inclusive education, pedagogical cooperation, special needs, school-family partnership, holistic development.

Kirish. Inklyuziv ta'lim maktab ta'limiga o'zgaruvchan yondashuvni ifodalaydi, turli qobiliyat va kelib chiqishi bo'lgan o'quvchilarni asosiy sinflarga integratsiyalashuviga urg'u beradi. Ushbu paradigma o'zgarishining markazida har bir bola, individual qiyinchiliklari yoki farqlaridan qat'i nazar, inklyuziv sharoitlarda sifatli ta'lim olish huquqiga ega ekanligini tan olish yotadi. Shu doirada maktablar va oilalar o'rtasidagi hamkorlik, ayniqsa, alohida yordamga muhtoj bolalarning o'ziga xos ta'lim ehtiyojlarini qo'llab-quvvatlashda muhim ahamiyatga ega.

Ta'lim landshafti tenglik, xilma-xillik va inklyuzivlikka ko'proq e'tibor qaratilib, rivojlanmoqda. Inklyuziv ta'lim nafaqat alohida ehtiyojli bolalarga ijtimoiy o'zaro munosabat, akademik o'sish va shaxsiy rivojlanish imkoniyatlarini taqdim etish orqali foyda keltiradi, balki barcha o'quvchilarning empatiya, tushunish va farqlarni qabul qilish orqali ta'lim tajribasini boyitadi. Biroq, inklyuziv ta'limning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi maktablar va oilalar o'rtasidagi samarali hamkorlikka bog'liq bo'lib, bunda jamoaviy sa'y-harakatlar har bir o'quvchining turli ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan.

Ushbu maqolada inklyuziv ta'lim sharoitida maktab va oila o'rtasidagi pedagogik hamkorlikning ahamiyati, alohida yordamga muhtoj bolalarga

alohida e'tibor qaratilgan. Nazariy asoslarni, empirik dalillarni va ilg'or tajribalarni o'rganib, ushbu bolalarning har tomonlama rivojlanishi va akademik muvaffaqiyatini qo'llab-quvvatlash uchun o'qituvchilar va oilalar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish bo'yicha asosiy strategiya va yondashuvlarni yoritishga qaratilgan.

Maqolada pedagogik hamkorlik dinamikasini o'rganishda inklyuziv ta'lim taqdim etayotgan noyob muammolar va imkoniyatlar, alohida yordamga muhtoj bolalarning individual ehtiyojlarini tushunish muhimligi, ochiq muloqot, hamkorlikda rejalashtirish va o'zaro yordamning muhim roli ko'rib chiqiladi. maktab va oilaning samarali hamkorligini rivojlantirishda. Ushbu omillarni har tomonlama tahlil qilish orqali ushbu maqola inklyuziv ta'limni amalga oshirish va barcha bolalar uchun teng ta'lim imkoniyatlarini ta'minlashda pedagogik hamkorlikning muhim rolini ta'kidlashga harakat qiladi.

Pedagogik hamkorlikning maqsadi:

Maktablar va oilalar o'rtasidagi pedagogik hamkorlik alohida ehtiyojli bolalarning har tomonlama rivojlanishi va ta'lim natijalarini qo'llab-quvvatlash uchun birgalikdagi sa'y-harakatlarni o'z ichiga oladi. U o'zaro tushunish, umumiy qarorlar qabul qilish va ushbu bolalarning ta'lim tajribasini optimallashtirishga qaratilgan muvofiqlashtirilgan tadbirlarni o'z ichiga oladi. Pedagoglar va oilalar o'rtasida qo'llab-quvvatlovchi hamkorlikni rivojlantirish orqali pedagogik hamkorlik inklyuziv ta'lim amaliyoti samaradorligini oshiradi va alohida ehtiyojli bolalar uchun ijobiy natijalarga erishadi.

Maxsus yordamga muhtoj bolalarning ehtiyojlarini tushunish:

Maxsus ehtiyojli bo'lgan bolalar jismoniy, kognitiv, hissiy va xatti-harakatlardagi farqlarni o'z ichiga olgan keng ko'lamli qiyinchiliklarni namoyish etadilar. O'qituvchilar va oilalar har bir bolaning o'ziga xos ehtiyojlarini tan olishlari va tushunishlari uchun moslashtirilgan yordam va turar joy bilan ta'minlash juda muhimdir. Bu maktablar va oilalar o'rtasida doimiy aloqa, hamkorlik va ma'lumot almashishni, shuningdek, individual kuchli va qiyinchiliklarga javob beradigan shaxsiylashtirilgan ta'lim yondashuvlariga sodiqlikni talab qiladi.

Pedagogik hamkorlikning asosiy strategiyalari:

Ochiq muloqot kanallarini o'rnatish: Maktablar va oilalar o'rtasida muntazam aloqa ma'lumot almashish, taraqqiyotni muhokama qilish va alohida ehtiyojli bolalarning ta'limi bilan bog'liq muammolarni hal qilish uchun muhim ahamiyatga ega. Bunga ota-onalar va o'qituvchilar yig'ilishlari, elektron pochta yozishmalari va raqamli aloqa platformalari kabi turli xil vositalar orqali yordam berish mumkin.

Individuallashtirilgan ta'lim rejalarini ishlab chiqish (IEP): Maxsus ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun maxsus maqsadlar, turar joy va qo'llab-quvvatlash

xizmatlarini belgilaydigan IEP'larni birgalikda ishlab chiqish ularning ta'limiga muvofiqlashtirilgan yondashuvni ta'minlaydi. Ota-onalarni IEP jarayoniga jalb qilish ularga o'z farzandlarining kuchli tomonlari, afzalliklari va ehtiyoj sohalari haqida qimmatli tushunchalarni kiritish imkoniyatini beradi.

Ota-onalarga ta'lim berish va qo'llab-quvvatlash: Ota-onalarga seminarlar, treninglar va resurslarni taklif qilish ularning inklyuziv ta'lim amaliyotlari, nogironlik bo'yicha xabardorligi va farzandining uyda o'qishini qo'llab-quvvatlashning samarali usullari haqidagi tushunchalarini oshirishi mumkin. Bundan tashqari, qo'llab-quvvatlash tarmoqlari yoki ota-onalar guruhlarini yaratish oilalarga bir-birlari bilan bog'lanish, tajriba almashish va tengdoshlarning yordamiga kirish imkonini beradi.

Oilani maktab tadbirlarida faollashtirishga ko'maklashish: oilalarni maktab tadbirlarida, darsdan tashqari tadbirlarda va ko'ngillilar imkoniyatlarida faol ishtirok etishga undash daxldorlik tuyg'usini uyg'otadi va maktab va oila hamkorligini mustahkamlaydi. Ota-onalarni maktab hayotining turli jabhalariga jalb qilish orqali o'qituvchilar turli nuqtai nazar va hissalarini qadrlaydigan inklyuziv muhitni yaratishi mumkin.

O'tishni rejalashtirishni osonlashtirish: Ta'lim darajalari yoki sharoitlari o'rtasida silliq o'tish maktablar va oilalar o'rtasida puxta rejalashtirish va muvofiqlashtirishni talab qiladi. O'tish davrida qo'llab-quvvatlash xizmatlarini taqdim etish, jumladan, yo'naltirish dasturlari, yangi sinflarga tashrif buyurish va qabul qiluvchi maktablar bilan hamkorlik qilish alohida ehtiyojli bolalarga o'zgarishlarga moslashishga yordam beradi va yordamning uzluksizligini ta'minlaydi.

Xulosa:

Maktablar va oilalar o'rtasidagi pedagogik hamkorlik alohida yordamga muhtoj bolalar uchun inklyuziv ta'lim muvaffaqiyatining asosidir. Hamkorlikdagi hamkorlikni rivojlantirish orqali o'qituvchilar va oilalar ushbu bolalarning turli ehtiyojlarini qondiradigan va ularning akademik, ijtimoiy va hissiy rivojlanishiga yordam beradigan qo'llab-quvvatlovchi muhitlarni yaratishi mumkin. Oldinga intilishda, pedagogik hamkorlikni rivojlantirishga qaratilgan sa'y-harakatlarni birinchi o'ringa qo'yish va kuchaytirish, shu bilan inklyuziv ta'lim sharoitida barcha talabalar uchun teng imkoniyatlar va ijobiy natijalarni ta'minlash zarur.

Adabiyotlar:

1. UNESCO. (2017). «Education Sector Responses to Children with Disabilities: A Global Review». Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000252227>
2. Artiles, A. J., & Dyson, A. (2005). «Inclusive Education: Expanding the Vision of Reform.» *Exceptional Children*, 71(2), 135-145.

3. Epstein, J. L., & Sanders, M. G. (2006). «Prospects for Change: Preparing Educators for School, Family, and Community Partnerships.» *Peabody Journal of Education*, 81(2), 81-120.
4. Harry, B., Sturges, K. M., & Klingner, J. K. (2005). «Mapping the process: An exemplar of process and challenge in grounded theory analysis.» *Educational Researcher*, 34(2), 3-13.
5. Mastropieri, M. A., & Scruggs, T. E. (2010). «The Inclusive Classroom: Strategies for Effective Instruction.» Prentice Hall.
6. Pijl, S. J., Meijer, C. J., & Hegarty, S. (1997). «Inclusive Education: A Global Agenda.» Routledge.
7. Rouse, M., & Florian, L. (2018). «Creating inclusive classrooms: Effective, differentiated and reflective practices.» Routledge.
8. Salend, S. J. (2019). «Creating Inclusive Classrooms: Effective, Differentiated and Reflective Practices.» Pearson.
9. Slee, R. (2011). «The irregular school: Exclusion, schooling and inclusive education.» Routledge.
10. UNESCO. (2009). «Policy Guidelines on Inclusion in Education.» Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000185585>

РЕЗЮМЕ

Inklyuziv ta'lim barcha bolalar, jumladan, alohida ehtiyojli bolalar ham o'sib-ulg'ayishi mumkin bo'lgan ta'lim muhitini yaratish muhimligini ta'kidlaydi. Inklyuziv ta'lim muvaffaqiyatining markazida bu bolalarning o'ziga xos ta'lim talablarini qo'llab-quvvatlashda maktablar va oilalar o'rtasidagi hamkorlik yotadi. Ushbu maqola inklyuziv ta'lim sharoitida alohida yordamga muhtoj bolalarni tarbiyalashda maktablar va oilalar o'rtasidagi pedagogik hamkorlikning ahamiyatini o'rganadi. Nazariy asoslar va empirik dalillarga tayangan holda, u ushbu hamkorlikni mustahkamlash uchun asosiy strategiya va amaliyotlarni aniqlaydi va natijada alohida ehtiyojli bolalarning yaxlit rivojlanishi va akademik muvaffaqiyatiga yordam beradi.

РЕЗЮМЕ

Инклюзивное образование подчеркивает важность создания такой среды обучения, в которой могут развиваться все дети, в том числе дети с особыми потребностями. Центральное место в успехе инклюзивного образования занимает сотрудничество между школами и семьями в поддержке уникальных требований к обучению этих детей. В данной статье исследуется значение педагогического сотрудничества школы и семьи в обучении детей, нуждающихся в специальной помощи, в условиях инклюзивного образования. Опираясь на теоретические основы и эмпирические данные, он определяет ключевые стратегии и практики для укрепления этого сотрудничества, что в конечном итоге способствует целостному развитию и академическим успехам детей с особыми потребностями.

SUMMARY

Inclusive education emphasizes the importance of creating learning environments where all children, including those with special needs, can thrive. Central to the success of inclusive education is the collaboration between schools and families in supporting the unique learning requirements of these children. This article explores the significance of pedagogical cooperation between schools and families in the education of children needing special help within inclusive educational settings. Drawing upon theoretical frameworks and empirical evidence, it identifies key strategies and practices to strengthen this collaboration, ultimately fostering the holistic development and academic success of children with special needs.